

Școli, dascăli și elevi

V. 3. 2. din Pecica Maghiară

Învățătorul-director al școlilor comunale din Pecica Maghiară, Szomorú István, și-a început studiul „Iskoláink fejlődése” (Evoluția școlilor noastre), apărut în Buletinul de Informare, din 1893, cu următoarele afirmații:³⁷ „La 5 decembrie a anului curent vor fi 25 de ani de la apariția Legii XXXVIII³⁸, din anul 1868, prin care chibzuitorul acestuia, ministrul cultelor și al învățământului public, baronul de neuitat Eötvös József, a pus bazele viitorului mai frumos al educației populare naționale. Douăzeci și cinci de ani, atât de mulți în viața unui om și doar un minut în viața națiunii, și, cu toate acestea, poate avea un efect discutabil asupra viitorului ei. Primul, nu-l știe folosi, astfel încât să-și poată asigura o viață fericită, iar cealaltă, națiunea, își poate făuri rezultate epocale, chiar în acest minut al vieții ei.

Așa au fost și acești douăzeci și cinci de ani trecuți, timp în care națiunea și-a găsit luceafărul renașterii educației unitare pentru toți. Peste învățători a trecut aproape neobservată această perioadă. Au fost puși să fie slugi, instrumente ale acestei idei mărețe, fără ca să li se fi asigurat retribuția cuvenită acestei munci, cu care absolviții, pe cât posibil, să se poată feri de greutățile vieții și să se poată consacra vocației lor sfinte, conducând intelectul poporului spre acest astru strălucitor. Cu siguranță națiunea se îndreaptă spre luceafărul său, dar învățătorimii i-a rămas doar speranța unui viitor mai frumos și conștiința

³⁷ Folyó év december hó 5-én 25 éve lesz már, hogy az 1868. évi XXXVIII. t. c. halhatatlan emléké Eötvös József báró vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által megalkottatott s a nemzeti népnevelés szebb jövőjének alapját megveté. Huszonöt év, mily hosszú idő egy ember életében, de egy perc egy nemzetében s mégis mindkettőre nézve kétesen folyhat el a jövőt illetőleg. Az első nem tudja azt úgy használni, hogy boldog életet biztosítson magának, a másik ezen pillanatnyi életében korszakot alkothat magának, mely korszak tetterejének, áldozatkészségének a messze jövőbe vetheti fénysugarait s világítja meg a tért, melyen haladva erőssé, hatalmassá lehet.

Ilyen a lefolyt huszonöt év is. Míg a nemzet vezércsillagot szerzett az egységes nemzeti nevelés szükségességének felismerése s annak megindítása által, addig a tanítók felett majdnem nyomtalanul tűnt az el. Szolgáivá, eszközeivé tétettek e nagy eszmének a nélkül, hogy a munkához megkívántató anyagi javadalmazással is ellátták volna őket, hogy így az élet terheitől lehetetlenül függetlenül élhessenek szent hivatásuknak s vezethessék a nép értelmét e ragyogó csillag felé. A nemzet biztosan halad vezércsillaga, után, a tanítóság csak egy szebb jövő reményének s azon boldog s megnyugtató érzelemnek édes tudatában, hogy lángoló honszerelmétől nyert lelkes munkálkodásával sikerülnie fog ez országot szívében-lelkében nemessé-magyarra tenni.

³⁸ Legea XXXVIII din 1868 a fost deimportantă majoră în Ungaria vremii, și ocupă un loc remarcabil în istoria învățământului european.

acelor simțiri fericite și liniștitoare, că prin truda lor însuflețită, izvorâtă din iubirea înflăcărată față de patrie, vor reuși ca această țară să devină în inimă și suflet nobilă și maghiară.”

Din studiul „Evoluția școlilor noastre” reiese că autorul s-a străduit să fructifice toate informațiile accesibile din arhiva școlilor, a primăriei și a bisericii romano-catolice din Pecica Maghiară, din anul 1892 – 1893. Autorul a lucrat minuțios, cum era de altfel caracteristic unui învățător al vremii, care a reușit să se mențină în funcția de director timp de 30 de ani, din 1889 până în vara anului 1919.

În partea introductivă a studiului, autorul constată că în comuna înființată ca unitate administrativ-teritorială, în anul 1765, prima școală a funcționat din anul 1789. Primii învățători ai acesteia au fost preoții ordinului minoriților din Arad, care au îndeplinit acest rol până în anul 1817. Din acest an școala a avut învățători laici sub direcțiunea preotului paroh până în 1879, an în care Biserica a cedat școlile comunei.

Szomorú redă în lucrarea lui tabelul celor 53 de învățători ai Pecicăi Maghiare, din anii 1789 – 1894.

În anul 1820 s-a impus o a doua sală de clasă, iar din 1825 și-a început activitatea școala mixtă din orașul de sus. Numărul învățătorilor nu s-a schimbat până în 1856. În această perioadă ei au avut câte 180 – 200 de elevi. În 1852 a existat o fundație înființată în 1834, care a asigurat cărți și ustensile școlare copiilor săraci, și care funcționa și în 1894; un alt fond bancar destinat grădiniței. Banii fundației, înființată pentru construirea unei școli s-au folosit pentru școala din centru, în anul 1857, unde fetele au fost separate deja de băieți și numărul învățătorilor a crescut de la 3 la 5. Numărul elevilor pe învățător oscila între 150 – 180, clasele fiind arhipline.

Primul Scaun Școlar, în urma apariției Legii XXXVIII/1868, s-a înființat la 2 mai 1869, la ședința căruia s-a discutat problema rămânerii școlilor profesionale sau transformarea lor în comunale, dar a rămas totul cum a fost. Scaunul Școlar se întrunea lunar, la fel ca și consiliul învățătorilor. Acesta fixa pe lângă buget, probleme de administrație și data exactă a începerii și terminării anului școlar, dar și data examenelor la diferitele școli. Până în 1900, consiliul învățătorilor stabilea programa școlară și discuta periodic materia deja predată și cea care urma în perioada imediat următoare, dar alegea și manualele după care lucrau învățătorii. Alegerea manualelor a rămas la latitudinea învățătorilor, până în 1919.

Prin Hotărârea nr. 809 a Consiliului Comunal, din 6 mai 1870, școlile au fost declarate comunale.

În lucrarea sa, Szomorú István relatează activitatea celor nouă Scaune Școlare alese între anii 1869–1894. Lucrarea abundă de amănunte interesante care reflectă societatea locală maghiară a vremii. Autorul precizează componența nominală și conducătorii acestora, reprezentanții corpului învățătorilor și ai bisericii romano-catolice, din care făceau parte peste 95% din elevii școlilor, precum și administratorii școlilor numite de Scaune. Consiliul învățătorilor era reprezentat printr-un învățător, iar medicul comunal făcea parte din oficiu din Scaunul Școlar. Până în 1894, președinții Scaunului Școlar au fost: preotul-paroh Vinkler János, 1869-1871, avocatul Farkas Sándor, 1872-1873, medicul plasei, dr. Schveszter Károly, 1873-1879, secretarul principal al comunei Issekutz Mihály, 1879 — 1881, 1883 – 1887 și 1889 – 1891, preotul-paroh, dr. Szabados József, 1881-1882, învățătorul pensionar Bialonyi Ignác, 1882, comerciantul Fikker József, 1888 și secretarul principal al comunei, Povázsay Soma, din 1891.

Szomorú consemnează valoarea și anul construcției celor cinci clădiri ale școlilor, precum și a unei săli de clasă, precizează fundațiile ale căror dobânzi anuale serveau interesele școlii, dar și cifrele bugetului școlilor din anii 1869, respectiv 1892 – 1893.

Efectivele școlilor din Pecica Maghiară au evoluat astfel:

1881 – 1882		Total	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Școala Interioară Belső Elemi	învățător	517	244	134	91	40	8	0
	Vladár Emma - f	76	54	22				
	Kropacsek Róza - f	42			24	14	4	
	Horváth Károly - b	91	64	27				
	Lind Jakab - b	49			27	18	4	
Școala exterioară Külső Elemi	Mallár Imre - b	101	30	43	20	8		
	Murády Emeza - f	67	46	21				
Hotar Centru Központi tanyai	Kovács Ferenc – m	57	27	15	15			
Hotar Vest Nyugati tanyai	Rácz Károly – m	34	23	6	5			

b = băieți, f = fete, m = mixt

Se poate remarca scăderea efectivelor de la un an de studiu la altul, majoritatea părinților mulțumindu-se cu învățarea scris-cititului de către copiii lor. În acești ani director a fost învățătorul Horváth Károly.

1888 – 89		Total	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Școala Primară din orașul de jos Alsóvárosi Elemi	învățător	784	304	249	150	61	18	2
	Szomorú István - b	72	36	36				
	Vátzy János - b	82			82			
	Hegedús János - b	58				45	11	2
	Lovászky Janka - f	100	56	44				
	Kropacsek Róza - f	60			37	16	7	
Orașul de sus Felsőváros	Kölln József - b	107	56	51				
	Schwarz Lenke - f	94	54	40				
Hotar Centru Központi tanyai	Salló József	78	36	29	13			
Hotar Vest Nyugati tanyai	Vladár Menyhért	45	25	16	4			
Hotar Est Keleti tanyai	Torma Antal	88	41	33	14			

În opt ani numărul învățătorilor a crescut de la 8 la 10, iar al elevilor de la 517 la 784. Învățătorul director a fost Szomorú István.

Este interesant de văzut statistica cumulată pe cei șase ani cuprinși în buletinul școlilor din anii 1890 – 1896.

	clasa	Total religie	romano-catolic	greco-catolic	greco-orientali	evanghelic	reformat	izraelit	maghiar	german	român	sârb	slovaci	total lb. maternă
elevi - 1890-96	I.	1992	1966	0	20	0	0	6	1967	14	7	0	4	1992
	II.	1240	1216	0	14	1	2	7	1205	18	9	3	5	1240
	III.	840	808	4	16	2	1	9	783	38	14	3	2	840
	IV.	546	467	10	62	0	0	7	383	97	59	4	3	546
	V.	162	147	1	13	0	1	0	130	19	11	2	0	162
locuitori în 1890			7665	13	339	25	57	226	7745	199	103	13	38	8098

Din acest tabel constatăm: scăderea numărului copiilor pe ani de studii, la copii romano-catolici maghiari, o relativă constanță a celor ortodocși-români și germani romano-catolici (din Sânpetru German și Peregu Mare), exceptând

clasa a IV-a, an în care părinții probabil că au avut în vedere reușita copiilor în viață și fiindcă școlile din Pecica Maghiară au fost cele mai mari și mai dotate din împrejurimi au preferat să-și înscrie copiii aici.

Diferența dintre numărul ortodocșilor și cel al românilor din clasele I-II s-a datorat faptului că minoritatea țigănească din Pecica Maghiară a fost de rit ortodox, doar câțiva copii dintre aceștia au fost înscriși în școală, dar în număr mic și doar în clasele I-II.

Constatăm totodată numărul constant al copiilor sârbi, slovaci și izraeliți. Aceștia, aparținând unor minorități mici, se pare că au avut un interes mărit față de școlarizarea copiilor lor.

Lipsa copiilor izraeliți din clasa a V-a, probabil că s-a datorat înscrierii lor în școlile cu clase superioare în Arad.

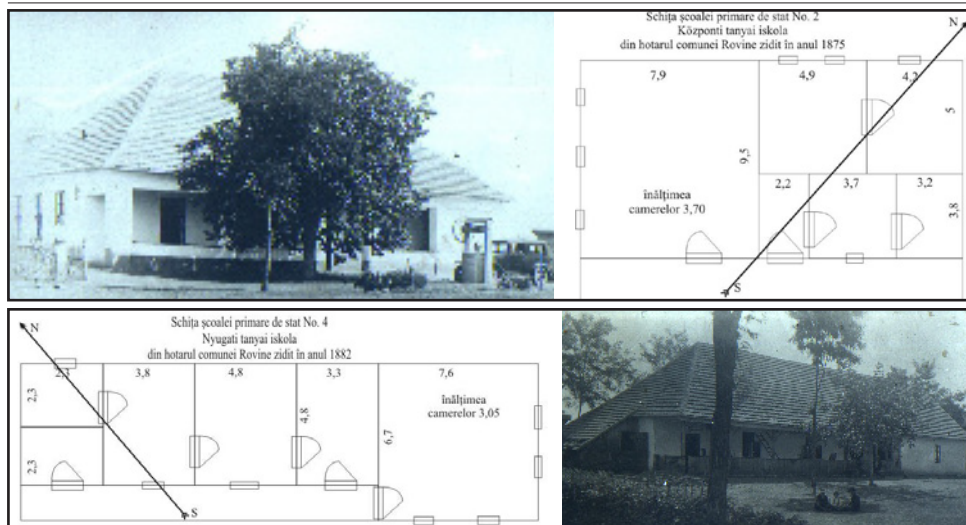
1908 – 1909		Total	I	II	III	IV	V	VI
Școala	învățător	1078	308	257	219	173	76	45
Primară din orașul de jos Alsóvárosi Elemi	Csatlós Irma - b	55	24	31				
	Sipos Ilona - b	37	37					
	Kölln Ödön - b	72			33	39		
	Szomorú István - b	45					23	22
	Szomorú Istvánné - f	92	54	38				
	Turtsányi Mariska - f	68			44	24		
	Schwarz Lenke - f	34					18	16
Primară mixtă din orașul de sus Felsővárosi Elemi Vegyes	Marosy Károly - b	128	75	53				
	Jakab - b	65			40	25		
	Mautner Berta - f	106	46	60				
	Markovits Kornélia - f	80			42	38		
	Kölln József - mixt	24					18	6

Școala	învățător	Tot.	I	II	III	IV	V	VI
Hotar drumul Peregului Kisperegi úti tanyai	Juszt Sándor	63	17	15	18	6	6	1
Hotar Est Keleti tanyai	Krucván Ilona	54	21	8	9	12	4	
Hotar Centru - Központi tanyai	Réty Gyula	56	14	17	8	15	2	
Hotar drumul Nădlacului Nagylaki úti	K e l e m e n Anna	34	9	7	6	9	3	
Hotar drumul Palotai - Palotai úti tanyai	Darvas Ferenc	18	4	10	3	1		
Hotar Vest - Nyugati tanyai	Babik István	47	7	18	16	4	2	

În zece ani numărul învățătorilor a ajuns de la 10 la 18, iar cel al elevilor de la 784 la 1078. Tendința scăderii numărului elevilor școlarizați, odată cu înaintarea lor în vârstă, nu s-a schimbat esențial în 20 de ani.

1918 - 19		Total	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Școala	învățător	894	247	204	207	119	73	44
Școala Primară de băieți din orașul de jos Alsóvárosi Elemi Fiúiskola	Weidmann Péterné özv.	63	63					
	Hóman Rózsi	52		52				
	Marosy Károly	47			47			
	Mertséné Dövényi Vilma	30				30		
	Lajta János	45					31	14
Școala Primară de fete din orașul de jos Alsóvárosi Elemi Leányiskola	Mautner Berta, H-né.	48	48					
	Gábor Lászlóné	61		61				
	Turtsányi Mariska	60			60			
	Markovits Kornélia	41				41		
	Schwarz Lenke	54					31	23
Primară mixtă din orașul de sus Felsővárosi Elemi Vegyes	Szomorú Vilma	40	40					
	Krohn János	53	53					
	Papp Jenő	58		58				
	Balázs Gizella	65			65			
	Réty Gyula	32				32		
Hotar drumul Peregului Kisperegi úti tanyai	Gárda Gábor	59	11	12	16	9	5	6
Hotar drumul Nădlacului Nagylaki úti	Pappné Gabriella	24	5	8	5	1	5	
Hotar drumul Palotai Palotai úti tanyai	Kalmár Gyula	17	6	5	4	2		
Hotar Vest Nyugati tanyai	Ligeti Dezső	45	21	8	10	4	1	1

În acești ani s-a separat Școala de Fete de Școala de Băieți, cea de fete fiind în clădirea mică, iar cea de băieți, în hotelul-restaurant transformat în școală, în 1910.

În anul școlar 1918 – 1919, an aflat sub amprenta războiului mondial, nu toți copiii au fost trimiși la școală, iar școlile de la sălașe nu au fost toate populate și din aceste cauze numărul elevilor era mai mic ca în anul școlar 1908 – 1909. Numărul învățătorilor era de 19, deși două școli-sălaș nu au avut învățător.

Până în 1919 școlile din Pecica Maghiară au funcționat sub conducerea unui singur director, a unui Scaun Școlar și a unui administrator. Învățătorii, pe lângă salariu, au beneficiat de locuință gratuită sau indemnizație pentru chirie, indemnizație pentru asigurarea curățeniei școlii, acolo unde nu era personal angajat în acest scop, precum și bani pentru rechizite.

Din fundațiile înființate pentru scopurile școlii, dar și din donațiile pecicanilor înstăriți, periodic, s-au dat ajutoare în natură, în primul rând în îmbrăcăminte, elevilor nevoiași.

Consiliul de administrație era numeros, fiind cuprinse și persoane din zona de arondare a școlilor de la sălașe³⁹.

Până în 1900, școala a primit taxa locală specială, instituită în acest scop prin Legea XXXVIII/1868, taxă echivalentă cu 5% din impozitul local plătit de contribuabilii care au avut copii la școală. Se adăuga și chiria de pe cele 140 de jugăre de pășune, alocate pentru susținerea financiară a școlilor,

³⁹ În 1871 șaptesprezece persoane iar în 1910 douăzeci și șase.

teren administrat de primărie. Din 1900 această pășune a fost administrată de școală, iar suma încasată a crescut brusc, asigurând posibilitatea înființării de noi posturi necesare prin creșterea numărului de copii.

Bugetul școlilor a evoluat astfel:

Venituri	1891	1903 - 4*	1909 - 10*
Total, din care	6320,94	15487,37	20747,50
Chiria pentru 137 jughăre pământ	4549,39	8836,20	16526,85
5% din impozitul local		4136,97	2600,00
Taxe de admitere	551,80	521,00	0,00
Taxe de înscriere		1200,00	0,00
Cheltuieli			
Total	5162,1	4364,49	23140,86
Salarii	4263,58	2280,00	4640,63
Chirie grădini și locuințe	449,69	1023,29	3056,00
Rechizite birouri	165,04	450,00	310,00
Alocație încălzire pt. 18 învățători			864,00
Cheltuieli de întreținere 20 săli de clasă și 3 birouri			3966,29
Construcția a 6 locuințe pt. servitorii școlilor-sălaș			5928,60
Școala Economică de Stat			1640,28
Surplus de venit	1018,12	11122,88	-2393,36

* Salariile învățătorilor erau alocate de stat, 1000 Kor de învățător; din bugetul local s-au plătit orele preoților care au predat religie și cele două îngrijitoare.
Legea XXVII/1907 a desființat taxa de înscriere.

Clasa a III-a al învățătorului Koncsek József din Școala orașului de sus în anul școlar 1930 - 1931.

1921 – 1922		Total	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Școala	învățător	1093	334	264	197	194	92	12
Orașul de jos băieți	Garda Gavril	55	55					
	Krohn Ioan	40		40				
	Vargha Carol	39			39			
	Cser Imre	49				49		
	Vugrincsics Alexandru	43					35	8
Orașul de jos fete	Vugrincsics Iuliana	72	72					
	Haller Berta	60		60				
	Kárpáti Carol	45			45			
	Jakab Eremie	48				48		
	Cser Rosa	33					33	
Școala Română	Darvas Mihail	38	21	4	5	7		1
Orașul de sus - mixt	Papp Eugen	91	91					
	Papp Gabriela	82		82				
	Réty Iuliu	64			64			
	Heim Iosif	49				49		
Școala Hotar No 1	Mészáros Ludovic	42	17	9	5	9	2	
Școala Hotar No 2	Szomorú Vilma	49	11	14	7	6	11	
Școala Hotar No 3	Márton Pavel	64	14	16	13	12	8	1
Școala Hotar No 4	Szendy Melinda	47	16	19	7	4	1	
Școala Hotar No 5	Koncsek Iosif	43	24	8	4	4	2	1
Școala Hotar No 6	Borsitzky Desideriu	40	13	12	8	6		1

În al treilea an școlar, de după 1 decembrie 1918, numărul învățătorilor, care au predat copiilor maghiari din Pecica Maghiară, a crescut la 20, prin scăderea ușoară a numărului de copii dintr-o clasă.

A apărut o clasă cu limba de predare română, îndrumată de învățătorul care ulterior a vrut să-și schimbe numele din Darvas în Dehelean, dar până la urmă a rămas la Darvaș. Fratele lui, Darvas Ferenc, învățător între 1911 – 1914, nefiind originar din localitate n-a fost cuprins în lista celor 87 de eroi

Directorul
școlilor din
Rovine al
anilor

1919 - 1945, Ioan Laita (în alb) printre elevele unei clase de fete.

ai primului război mondial, din Pecica Maghiară⁴⁰.

Din cataloage se constată că din cei 19 învățători aflați în anul școlar 1918 – 1919 au mai rămas doar opt în 1920 – 1921, în Pecica Maghiară: Gárda Gábor, Krohn János, Lajta János, Hallerné Mautner Berta, Papp Jenő, Pappné Gabriella, Réty Gyula și Szomorú Vilma, care s-au semnat Garda Gavril, Krohn Ioan, Laita Ioan, numit director din anul școlar 1919 – 1920, funcție păstrată până în 1945, Haller Berta, Papp Eugen, Papp Gabriela, Réty Iuliu respectiv Szomorú Vilma, și au venit 12 învățători noi. La Școala din orașul de sus un post s-a desființat.

Dacă fenomenul de scriere a propriului nume și prenume după grafia maghiară, respectiv schimbarea numelui, era aproape o obișnuință în rândul învățătorilor români pecicani înainte de 1918, din 1919 acest fenomen îl regăsim în rândul învățătorilor maghiari. De fapt, avem de-a face cu o autoacomodare a intelectualului dependent de retribuția primită de la autoritatea de stat.

1928 – 1929	Total	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
		613	166	144	117	95	48	31
Școala mixtă înființat 1770	213	68	69	42	34			
Șc. de băieți înființat 1770	110	32	19	17	13	17	7	5
Șc de fete	159	31	33	22	15	28	23	7
Șc No 1	19	5		3	8	3		
Șc No 2	30	7	4	11	8			
Șc No 3	31	7	8	8	7		1	
Șc No 5	28	8	8	7	5			
Șc No 6	23	8	3	7	5			

⁴⁰ Nagyhalnagyi – Magyarpécska múltjából, As. Cult. Kálmány Lajos Pecica, 1999, p. 33.

	Total	români	unguri	evrei	alte	ortodox	rom-cat	alte
	608	6	593	5	4	4	518	18
Școala mixtă înființat 1770	213	2	209	2		-	203	7
Șc. de băieți înființat 1770	109	-	106	2	1		106	3
Șc de fete	156	1	154	1	0	1	90	
Șc No 1	19		19				19	
Șc No 2	29		29				29	
Șc No 3	31	3	28			3	23	5
Șc No 5	28		25		3		25	3
Șc No 6	23		23				23	

Această statistică a fost întocmită de directorul Ion Laita, care a trecut ca an de înființare a școlilor 1770.

Dă de gândit scăderea numărului elevilor școlilor Pecicăi Ungurești, Rovine, în urma intrării în vigoare a Legii pentru unificarea administrativă din 13 iunie 1925, din 1922 până în 1929, de la 1093 la 613, cu toate că a apărut și clasa a VII-a. Se constată totodată că scăderea efectivului de la clasele mici spre cele mai mari nu mai este atât de abruptă.

1951 - 52		Total	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Școala	învățător / diriginte	470	87	47	61	91	69	84	31
Școala Elementară de 7 ani nr. 1 Rovine, cu limba de predare maghiară	x x x		?						
	Kurunczi Irina	25		25					
	Gulácsi Adela	31			31				
	Frenkó Agneta	51				51			
	Gulácsi Zoltán	31							31
	x x x	41						41	
	Berinde György	43						43	
	Baranyi Irma	33					33		
Zeller Iosif	36					36			
Școala Elementară Maghiară 3	x x x	23	23						
	Zágoni-Szabó Paraschiva	22		22					
	Kilin Cecilia	30			30				
	Szilágyi Erzsébet	40				40			
Rovine - sălaș 1910	Kovács Elena	33	33						
Rovine - sălaș Nr. 1	Gulácsi Matei	31	31						

Din păcate, acest tabel nu conține datele tuturor elevilor și învățătorilor anului școlar 1951 – 1952, deoarece unele cataloage nu se mai află în arhiva școlilor.

Cadrele didactice și disciplinele predat în clasele V – VII au fost:

Baranyi Irma	Istoria, Constituția RPR, Lucru manual, Desen
Berinde Gheorghe	Geografia
Bessenyei Adalbert	Matematică, Desen
Gulácsi Zoltán	Fizică, Științele naturii, Educația fizică
Jakab Emeric	Matematică
Lelik Ștefan dr	Limba germană
Moldovan Delia	Limba română
Schwartz Petru	Geografia
Zeller Iosif	Limba maghiară, Muzică

1959 - 60		Total	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
Școala	învățător / diriginte	437	92	21	37	38	60	83	45	31	30
Școala Medie cu limba de predare maghiară Rovine	Kovács Ilona	26	26								
	x x x			?							
	Büte Gabriella	26			26						
	Almási Mária	36				36					
	Frenkó Ágnes	30					30				
	x x x						?				
	Büte Gyula	30					30				
	Tóth József	28						28			
	Gulácsi Zoltán	28						28			
	Varga Ella	27						27			
	Bölöni Sándor	45							45		
	Kozma Lajos	31								31	
Kocsik Teréz	30									30	
Secția română	Cărăbaș Persida	21		10	11						
	Pepșilă Dorina	14	12			2					
Școala Elementară Maghiară	Kovács Károly	25	25								
	x x x			?	?	?					

Rovine sălaș nr. 1	Suchánszky I.	12	12							
Rovine sălaș nr. 2	Pelnoff Margit	17	17							
Rovine sălaș nr. 3	Takács Mária	11		11						

Și din acest tabel lipsesc efectivele și învățătorii unor clase. Dar aflăm că în antepenultimul an al finalizării cooperativizării agriculturii (1962), începerea defrișării sutelor de sălașe, a dus la desființarea unei culturi economico-sociale foarte bine înfripate în viața cotidiană pecicană. Au mai funcționat doar trei școli-sălaș, a treia aflându-se în curs de desființare.

Anul școlar 1959-1960 a fost al doilea an din existența Liceului Maghiar din Pecica. La acest liceu cu limba de predare maghiară au venit să studieze elevi din toate școlile județului Arad, și nu numai.

Cadrele didactice și disciplinele predate în clasele V – IX au fost:

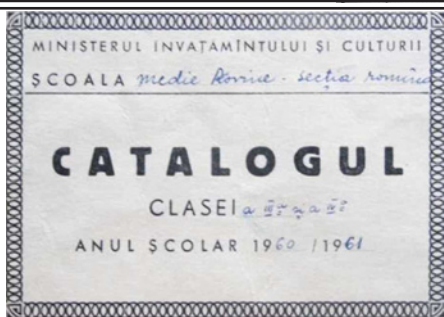
Arsenov Gheorghe	Limba rusă
Baranyi Irma	Istoria
Bölöni Sándor	Limba și literatura maghiară
Búte Gyula	Științe naturale, Lucrări practice
Eberle Olga	Matematică, Fizică, Desen
Frenkó Ágnes	Limba și literatura română, Limba și literatura maghiară
Funkenhauser Pál	Matematica, Limba germană, Desen
Gabos Ágnes	Matematica, Fizica, Desen
Gulácsi Mátyás	Lucrări practice, Cunoștințe despre mașini, Limba rusă
Gulácsi Zoltán	Muzica, Limba și literatura română
Jakab Imre	Chimie, Științe naturale, Lucrări practice, Agricultură
Kiss Ilona	Științe naturale
Kocsik József	Fizica
Kocsik Teréz	Științe naturale, Agricultură
Kozma Lajos	Educație fizică, Constituție
Lovas Sándor	Geografie, Istorie
Mendel Laurian	Limba rusă
Popa Traian	Limba și literatura română, Limba rusă, Limba germană
Tóth József	Geografie, Chimie
Vargha Ella	Istorie, Limba și literatura română, Limba și literatura maghiară, Desen

ADATOK				1958 - 1959 Cataloge				INDICATORI						
		Mennyiség- lan	Természet- rajz							Matéma- tica	Șt. naturii	NO		
I. évharmad	Jegyek	6	4	6					Trim. I	Nota	5	6	6	5
	Írásbeli dol- gozat jegye	4	4	6						Nota la teză	4	6	6	5
	Évharmadi osztályzat	6	4	6						Media trimestriala	5	6	6	5
		(hat)	(öt)	(öt)							5	6	6	5

la clasele maghiare

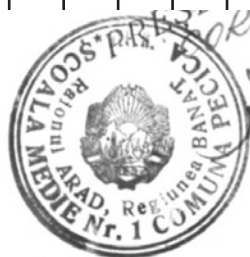
și la cele române

Ultimul
an școlar
în comuna
Rovine

Liceul Nr. 2 Pecica

1974 - 75	Total	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
învățător / diriginte	340	44	21	18	23	38	27	40	41	33	28		27
Gulácsi Etelca	23	23											
Kovács Karol	23		14	9									
Paul Gabriela	17				17								
Petco Doina	13		7		6								
Cărăbaș Persida	30	21		9									
Tóth József	20					20							
Gaál Mária	18					18							
Kocsik Terézia	27						27						
Sánta Miklós	20							20					
?	20							20					
Gulácsi Zoltán	21								21				
Kiss Rudolf	20								20				
O. Szilvay Júlia	33									33			
Bölöni Sándor	28										28		
X X X													
Wünsch Constantin	27												27

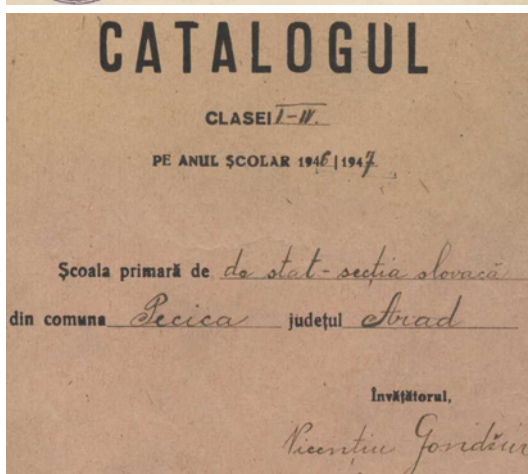
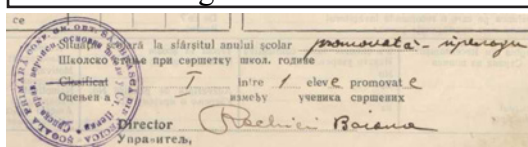
Și de această dată lipsesc date privind unele clase, cele de la Școala de sus lipsesc în totalitate. Clasele a IX-a și a X-a nu mai sunt clase liceale, ci aparțin școlii generale obligatorii cu clasele I – X.

Cadrele didactice și disciplinele predate în acest an școlar au fost:

Bölöni Sándor	Limba și literatura maternă
Búte Iuliu	Științe biologice, Agricultură, Desen
Cloța Olga	Matematica
Crișan Ioana Petronela	Matematica, Fizica, Chimia
Csiky Ilona	Matematica, Fizica
Dvorák Ioan, maistru	Lucrări de atelier
Funkenhauser Pál, învățător	Limba germană
Gaál Maria	Limba și literatura maghiară, Limba și literatura română, Istoria
Gulácsi Zoltán, învățător	Muzica, Desenul, Cunoștințe economice
Jacob Magdalena	Limba germană
Kiss Elena, învățătoare	Lucrări de atelier
Kiss György, învățător	Educație cetățenească
Kiss Rudolf, institutor	Limba și literatura română, Desenul, Educație cetățenească
Kocsik Márta	Fizica, Chimia
Kocsik Matei	Educația fizică
Kocsik Terezia	Științe biologice, Agricultură
Moldován Karola	Limba și literatura română, Limba germană
Oroszhegyi Szilvay Iuliana	Limba și literatura maternă
Sánta Miklós	Matematica
Szigetvári Maria	Istoria
Tóth Iosif	Geografia
Tóth Mária	Limba rusă, Limba și literatura română
Wünsch Szilárd	Educația fizică

Liceul nr. 2 din Pecica, condus din 1962 de János Moldován, și-a încetat activitatea în anul școlar 1976 – 1977, dirigintele ultimei promoții fiind Sándor Bölöni.

V. 4. Școli pentru sârbi și slovaci

Școala confesională ortodoxă sârbă din Pecica a avut ca învățători pe Sava Damjanov în 1913 – 14, Ivan Rachity 1920 – 1927, Justina Lazarov 1930 – 1931, Darinca Ursici 1935 – 1939, 1946 – 48 și Rachici Boiana 1940 – 1945, având în clasele I – VI, VII câte 8 (1948) și 23 (1922) elevi.

În urma înțelegerii interstatale dintre România și Cehoslovacia, în anii 1940, la școala din Deheleni (Cocota) a funcționat învățătorul Vicențiu Gondšur la secția slovacă a școlii, cu 20 de elevi în anul 1947.

V. 5. Învățământul profesional

Articolele 80-87 ale Legii industriei nr. XVII din 1884 reglementau organizarea și funcționarea școlilor de ucenici.

Comunele în care erau cel puțin 50 de ucenici aveau obligația înființării unui curs în acest scop, susținut de învățătorii locali în spațiile școlilor din localitate.

Anul școlar avea 10 luni și orele se țineau în două zile pe săptămână, câte 4 ore de cultură generală, iar duminica 3 ore de

desen. Școlile de ucenici erau finanțate de comună și, pentru acest scop, puteau înființa o taxă specială, cel mult egală cu 2% din impozitul local.

După unele surse cursurile de ucenici au început în Pecica Maghiară încă în 1884.

Cert este că în anul școlar 1896-1997 școala avea următoarele efective:

an pregătitor	avansați	I.	II.	III.	Total
30	40	43	27	5	145

Cei 145 de ucenici au învățat la 58 de meșteri din Pecica Maghiară și la 27 din Pecica Română, pregătindu-se în 23, respectiv 12 meserii.

Componența etnică a acestor ucenici era următoarea:		an pregătitor	avansați	I.	II.	III.	Total
	maghiar	6	9	18	18	5	56
	român	9	12	7	5		33
	german	13	16	16	4		49
	sârb	1	2				3
	suedez	1	1				2
	slovac			2			2

În 1908-1909 efectivele claselor de ucenici au fost:	an pregătitor	avansați	I.	II.	III.	Total
	44	51	48	45	28	216

Cei 216 ucenici s-au specializat în 26 de meserii, la 159, respectiv 57 de maiștri, din cele două localități.

Din 1900, în Pecica Română, pe lângă școlile elementare confesionale greco-ortodoxe, și-a început activitatea Școala Agricolă de Repetiție, care era frecventată de copii cu vârsta între 12 și 15 ani. În anul școlar 1908 – 1909, această școala a avut efectivele de:

clasa	I.	II.	III.	
fete	48	8	7	63
băieți	35	13	3	51

În anul școlar 1909 – 1910, pe lângă cele 19 clase de școală elementară, din Pecica Maghiară, au fost 6 clase de ucenici și 4 clase de școală de repetiție în localitate și alte 6 la școlile dintre sălașe.

Din acest an școlar s-a înființat clasa de ucenici comercianți, care era frecventată de 20 de elevi din totalul de 238 de ucenici.

În anul școlar 1912 – 1913 s-a început predarea desenului diferențiat pentru zidari și dulgheri.

Școala de ucenici a fost supravegheată de un comitet cu mandate de câte trei ani și avea un președinte, timp de mai multe mandate a fost Polónyi István, opt membri aleși de consiliul local, doi reprezentanți ai corporației de meseriași, un delegat al consiliului învățătorilor și directorul școlii, din oficiu.

În anul școlar 1913 – 1914, elevii începători ai Școlii de Ucenici aveau 6 ore de cultură generală și 3 ore de desen, cei din anii I – III aveau 4 ore de cultură generală și 3 ore de desen, care se țineau în zilele de luni și joi, după amiaza, iar duminica, înainte de amiază.

Din 1913 a început să funcționeze Școala de Ucenici din Pecica Română, care după 1919 a funcționat ca Școală de Repetiție Agronomică.

În anul școlar 1922 – 1923, școala de ucenici industriali din Pecica Maghiară avea un an pregătitor și trei clase cu următoarele efective:	cl	I	II	III	Total
	pregătitoare	85	48	35	52

În anul școlar 1925 – 1926, școala avea doar doi ani de studiu:	cl	I	Total
	pregătitoare	168	75

În anul școlar 1931 – 1932, cei 65 de ucenici, 53 de băieți și 12 fete s-au calificat în 18 meserii, absolvind școala în meseria învățată 33 de ucenici. În acest an, școala era supravegheată de o comisie formată din Zvér Pavel, Konneth Samuilă, Raffa Eduard, Kovács Emeric și Klampeczki Iosif. Orele de curs se efectuau în zilele de luni, miercuri și vineri, după amiaza, în intervalul orar cuprins între 1630 și 2000. Disciplinele predate au fost: aritmetică, geometrie, fizică și mecanică, materiale și tehnici, devize și contabilitate, istoria, lectură și compunere, religie romano-catolică, religie ortodoxă, geografie economică, desen tehnic și legislație civică și muncitorească.

Meseriile învățate și numărul ucenicilor s-a prezentat astfel:

an școlar	1896 - 7		1908 - 9		1931 - 2
	PM	PR	PM	PR	
croitor	9	2	27		6
croitoreasă					10
rotar	6	1	1		
bărbier	6	2	21		5
pantofar	5	3	32		5
cizmar	5	4	26		
fierari (fauri)	5	8	18		3
tâmplar	2	2	16		13
tinichigiu	2		2		1
pălărier	2		3		1
frânghier	2	1	3		
pitar	2				
strungar	1				
măcelar	1	1	2		2
hornar	1		2		1
comerciant	1		24		5
fabricant de căruță	1				
Efectiv total	57	27	139	57	66

În Pecica Română, în anii interbelici a funcționat Școala de Repetiție Agronomică, având două clase și următoarele efective:

an școlar	1896 - 7		1908 - 9		1931 - 2
	PM	PR	PM	PR	
meserie	PM	PR	PM	PR	
zidar	1		13		4
lăcătuș	1	1	15		1
tipograf	1		1		1
zugrav	1		1		
țesător	1				
tăbăcar	1				
dulgher		1	3		
cojocar		1	1		
ciubotar			3		5
păpucar			1		
vopsitor textile			1		
orologer					1
birtaș					1
fotograf					1

1934 - 35	27
1935 - 36	27
1936 - 37	28
1937 - 38	32
1939 - 40	35
1940 - 41	18
1942 - 43	24
1943 - 44	31
1944 - 45	14
1945 - 46	7
1946 - 47	14

O ștampilă a școlii de agricultură

Un certificat de absolvire a stagiului de ucenic.

Învățătorii școlii de ucenici și de repetiție agronomică erau dascălii școlilor elementare din localitate, care erau retribuiți pentru această muncă prestată. Aceste școli au asigurat meseriași competitivi la vremea lor, acoperind întregul spectru de meserii solicitate de viața economică și de cea cotidiană locală. Acest sistem de pregătire a meseriașilor și agricultorilor a dispărut o dată cu noua orânduire instaurată în 1947, din cauza căreia a dispărut evoluția organică a vieții economico-sociale pecicane.

Închei acest capitol al Monografiei Pecica, mulțumind pentru sprijinul acordat conducerilor și administrațiilor școlilor din localitate, directorilor Claudia Balaș, Sándor Bacsilla și învățătoarei Eugenia Pete, pentru asigurarea accesului liber la arhive.

Rămân totodată foarte recunoscător soției mele, fără sprijinul căreia de zi cu zi, această lucrare nu putea să apară.

În sfârșit, asigur cititorii că voi fi recunoscător pentru observațiilor făcute și pentru eventualele informații noi de care dispun și pe care mi le vor oferi pentru ca să pot îmbogăți și îmbunătăți o viitoare ediție a istoriei învățământului pecican.

Anexe

Învățătorii care au predat în Pecica Română, în anii 1865 - 1978

Aconiu E	1944 - 45
Aconi Felicia, n. 1906 - Poiana Vașcăului, Șc. de conductoare Brașov - 1926	1930 ian. 17 - ?
Alexa Elena	1921 - 24
Ardelean Ilie	1951 - 1953 C
Ardelean Ilie, născut 1907 - Comlăuș, absolvent - Școala Normală Arad, 1932, învățător din 1929	1944 - 45, 1950 - 51, 1952 - 69
Ardelean Joane, Ioanu, Ioan	1865 - 90, 1897 - 99
Bădoiu (născ.Vulpe) Melania, n. 1919 - Călnic, Tg. Jiu, abs. Liceul Industrial Fete Sibiu, înv., 1943	1950 - 76
Belean născ.Bălaș Olimpia, n. 1927 - Pecica, abs. ȘcPedFete nr.1 Oradea, înv. 1949	1958 - 1983 C
Belean Pavel	1957 - 59
Belean Pavel	1972 - 1976 C
Bendescu Elena	1953 - 57
Bertin Gizella	1912 - 18
Blagoe Anton	1904 - 05
Bogdán Péter	1911 - 12, 1917 - 18
Bölöni (născ.Mester) Elisabeta n. 1938 - Pecica, abs. Școala Pedagogică - 1956, înv. 1956	1958 - 78
Bragea Valeriu, Valer n. 1888 - Macea, Șc. Normală Arad - 1909	1920 - 46
Bugarin(u) Emilia căs. Dehelean	1906 - 19
Bukurov Mária Somlyayné	1914 - 15
Cădariu Hersilia	1905 - 06
Cel Mare Antonela	1950 - 59, 1969 - 76
Chepețan născ.Hedeșan Florica, n. 1924 - Pecica, abs. ȘcNormală de conducătoare Beiuș, educatoare - 1944	1956 C
Chepețeanu Ioan	1945 - 47
Ciorogar(iu) Emilia	1883 - 1904
Ciorogariu Terenția	1919 - 23
Cismaș(iu) Elena, n. 1907 - Pecica, Șc. Normală Arad - 1925	1925sept15 - 31
Copăceanu-Ardelean Maria, n. 1946 - Pecica, abs. InstPed În. Arad, înv. 1966	1976 - 78
Crîșan Maria născ. Timișoara 1881, abs. Arad 1901, definitiv, în Pecica din 1904 ⁴⁰	1901 - 05
Darvaș Mihai, n. 1889 - Pecica, Șc. Normală Arad - 1902	1922 - 34 ...

⁴⁰ Școala Normală Arad

⁴¹ Școala „Cocota”

Delamarian Nicolae	1944 - 45
Dima Nicolae, n. 1883 - Semlac, Școla Normală Arad - 1903	1919sept10 - 1934 ...
Dima Sofia	1920-01-01 - 1930-06-15
Dragoș Ștefan	1955 - 1960, 1970 - 1996 C
Dragoș Vioara	1954 - 61
Efticiu Ioan(u)	1880 - 89
Faur Aurel	1950 - 53, 1959 - 71
Filip Elena	1944 - 45
Fock Erzsébet, n. 1899 Arad, Notre Dame Timișoara	1921
Fluch Erzsébet	1911 - 12
Frățilă Ana	1970 - 1988 C
Frățilă Silviu	1957 - 1958 C
Frățilă Silviu	1966 - 78
Funkenhauser Franciska	1958 - 65
Gábor Kálmán	1899 - 1906
Gebeleşiu George	1888 - 99
Georgiță Persida	1968 - 1969 C
Ghebeleş Ioan, n. 1887 - Șeitin, Șc. Normală Arad - 1907	1919 sept. 19 - 1943
Ghebeleş Livia n. 1901 - Semlac, Șc. Normală Arad - 1919	1919 dec. 6 - 1948
Gherase Dumitru	1952 - 53
Gherban Sabina	1933 - 34
Gulácsi Adela	1950 - 51
Gulácsi Matei	1953 - 54
Gulácsi Elisabeta	1955 - 56
Gulácsi Rozália, n. 1938 - Variașul Mare, abs. Șc. Ped. Lugoj, învă. - 1955	1958 - 64
Guran Magdalena	1951 - 53
Haller Imre	1904 - 08
Hedeșan Efre(m)u născ. la Pecica rom. la 10dec1873, abs. al Preparandiei din Arad în 1893, în Pecica din 1899”	1899 - 1922
Hedeșan Sever	1922 - 24
Hedeșan născută Dragoș Vioara Octavia, n. 1933 - Pecica, abs. Șc. Ped. Fete - Oradea, învă. - 1952	1961 - 78
Imbrea Livia	1921 - 24
Imbroane Gheorghe	1921 - 24
Ion M	1974 - 1975 C
Istrate Constantin	1933 - 34
Istrate Eugenia	1933 - 34
Joileanu Ilona	1916 - 18
Josa Iosif(u)	1871 - 1904
Kalboreanu György	1908 - 09
Károlyi Antal	1917 - 18
Kellner Vilmos	1907 - 08
Koncsek Iosif, n. 1924 - Pecica, abs. Șc. Norm. de învă. ort. rom. “Dimitrie Țichindeal” Arad, învă. - 1944	1974 - 1985 C
Kovács Irina	1921 - 22
Kovács Károly	1951 - 52

Kovács László	1909 - 18
Kovácsné Russu Valéria	1904 - 19
Králitz Vilma	1907 - 18
Krohn János	1907 - 18
Krucsn Ilona	1912 - 13
Kozma (născ. Kurunczi) Irina, n. Pecica - 1931, abs. Șc. Ped. de Fete - 1951, înv. 1951; - director Șc. Elem. Nr. 2 cu lb. de predare maghiară Pecica între 31 oct. 1954 - 1 sept. 1959	1954 - 78
Lacustean Florea	1944 - 45
Lincariu Doina	1950 - 1955 C
Lincariu Doina	1948 - 52
Maftei Aurel	1952 - 53
Maftei Maria	1953 - 54
Manghera Vasile	1946 - 1948 C
Manghera Vasile	1951 - 52
Mangleanu	1942 - 43
Mare Ion	1942 - 43
Máthé, (Matei) Iolanda, n. 1902 - Miercurea Ciuc, Șc. Normală Sf. Gheorghe - 1922	1922 - 39
Mertséné Dövényi Vilma	1916 - 17
Moldovan(u) Efrem(u) născ. Pecica rom, absolvent la Arad 1890, în Pecica din 1897	1898 - 1924
Moțoc I.	1944 - 45
Moțoc Silvia	1948 - 49
Munteán Gyula - Iulian Munteanu	1918 - 19
Negru Radu Olimpia	1950 - 1951 C
Ozdeanu Livia	1976 - 1990 C
Păcurariu Silvia	1943 - 1944 C
Păcurariu Silvia	1944 - 45
Papp Elisabeta	1920 - 23
Pepșilă Dorina	1955 - 1959 C
Pepșilă Dorina	1957 - 65
Petescu (născ. Crucean) Draghina, n. 1915 - Pecica, abs. Școala profesională grad II., înv. 1949; - 1 ian 1951 - 1 sept. 1958 directoare a școlii de 4 ani Nr. 1 Pecica, când s-a desființat direcțiunea trecând la Școala Medie din Pecica 1950 - 65	1950 - 65
Petran Aurelia	1966 - 71
Ploin (?) Ioan cl. I	1873 - 86
Ponta Florica, n. 1908 - Pecica, Școala Normală Arad - 1926	1930 - 34
Ponta Magda	1945 - 46
Ponta Sultana	1942 - 45
Popescu C	1949 - 1950 C
Popescu Dorina	1975 - 78
Popescu Maria	1951 - 52
Popian Ilie, n. 1908 - Semlac, abs. Școala Normală Timișoara - 1927, înv. - 1927	1950 - 1961 1969 - 70 C
Popian Ilie	1930 - 49

Pușcașu (născ. Ponta) Florica, n. 1908 - Pecica, abs. Șc. Ped. Arad - 1926, înv. 1926	1946 - 1949 C
Pușcașu Teodor, n. 1905 - Gângiova - Olt, abs. Șc. Ped. Craiova - 1925, înv. - 1925	1947 - 1949 C
Pută Ștefan	1920 - 21
Rancu Ioan D.	1952 - 53
Rațiu Ion	1919 - 24
Reichmann Izidor	1910 - 11
Roja Elena	1906 - 07
Roja Ștefan născ Pecica română la 25 sept 1876, abs. la Arad în 1895, definitiv în Pecica din 1898	1899 - 1919
Russu Petre (teolog 1913) născ. 31 mai 1880, Caransebeș, pedagogia ort. Rom. 1901, înv. în Pecica din 1 sept. 1902	1900 - ...
Șandor Eva	1977 - 78
Schill János	1908 - 09
Schmidt Maria	1954 - 55
Schroff Margareta	1956 - 57
Seress Ilona căs. Bodnár	1908 - 18
Sfășie Doina	1976 - 78
Șiclovan Maria n. 1910 - Pecica, Șc. Normală Arad - 1929	1930 - 31
Șiclovan Valeria	1953 - 60
Siladi Cornelia	1959 - 1960 C
Siladi Cornelia	1954 - 65
Stan Delia	1942 - 47
Stanitz Gabriella, n. 1926, Șc. Ped. Sibiu 1944	
Stepici(u) Aurelia, n. 1906 - Pecica, Șc. Normală Arad - 1927	1930 - 43
Szabó Anna	1917 - 18
Szegedi Ilona	1917 - 18
Szegfű Lajos	1908 - 09
Tămășdan Aurelia	1972 - 78
Teianu Florica	1944 - 45
Țigu Ana, n. 1879 - Lipova, Șc. Normală Arad - 1902	1926 sept. 1 - 1931
Țigu Dimitrie	1921 - 24
Toncza Sebestyén	1904 - 08
Trifu Constantin	1920 - 24
Várszegi József	1909 - 18
Vártaciu Cornelia (Tătaru), n. 1906 - Pecica, Școala Normală Arad - 1925	1929 dec 1 - 1934
Vártaciu Florica	1951 - 53, 1960 - 61
Vártaciu Fr.	1947 - 1948 C
Vártaciu Gheorghe	1933 - 43
Velici Elena	1975 - 78
Vidolman Zoe	1975 - 78
Zágoni Szabó Iosif, n. 1926 sept 12 Cluj, Șc. Ped. 1945	1950 - 52
Zavoda Georgeta	1970 - 1999 C
Zorici(u) Lucia	1945 - 51
Zoți Petru	1918 - 19

Profesorii care au predat în Pecica Română în anii 1951 - 1978, disciplinele predate și anii de funcționare

Numele și prenumele	discipline predate	ani
Achim Constantin	l. rusă	1952 - 53
Alstädter Iuliu	agricultura, desen	1961 - 62
Ardelean Petru născut la 10 dec. 1937, în Ucuriș, Bihor, abs. UT ¹ lb. și lit. română, 1971	l. română, l. latină, istoria literaturii universale	1970 - 74
Arsenov Gheorghe	l. rusă, educație fizică, istorie	1957 - 64
Bacsilla născ. Gulácsi Etelca- Emese născ. la 4 martie 1950, Variașul Mare jud. Arad, UBBC ² , muzică	muzică	1977 - 78
Barabás Maria	geografie, istorie	1965 - 66
Barbu Ilie maistru	pregătire tehnică - productivă, cunoștințe tehnice și lucrări aplicative, organe de mașini, agricultura, activitate tehnică productivă	1971 - 72
Beleanu Pavel născut la 4 februarie 1914, în Bocsig, jud. Arad, abs. ȘNA - 1933	agricultură, fizică, matematică, l. română, științe naturale, agricultura, electrotehnica	1959 - 72
Berheci Dr.	igienă	1965 - 66
Berzovan Liviu	istorie, l. română, l. latină	1958 - 62
Bila Constantin născ. la 5 martie 1945, în Iratoșu, jud. Arad, abs. IP3T ³ în 1965, matematică	matematică	1975 - 78
Blaa Alexandru-Camil-Mircea născ. la 20 martie 1946 în Arad, abs. UT, matematică, 1970	matematică, astronomie, geografie	1971 - 73
Bledea născ. Almașanu Doina născ. la 29 ian. 1944 în Abrud, profesor română-franceză 1962	l. română, l. franceză, educație cetățenească, geografie, agricultura, educație cetățenească, cunoștințe social - politice, istorie, constituția RSR și elemente de drept	1969 - 78

Dascălii sciși cu numele îngroșat au predat și în clase liceale

¹ UT - Universitatea Timișoara,

² UBBC - Universitatea Babeș-Bolyai Cluj

³ IP3T - Institutul Pedagogic de 3 ani Timișoara,

⁴ UB - Universitatea București

Blidariu născ. Pistrilă Lucia, Georgeta-Anișoara , născ. la 23 ian. 1934 în Banea, abs. UB ⁴ , biologie-geografie, 1965	științe biologice, cunoștința despre natură și om, agricultura	1971 - 74
Bornemisa Cornal ing. Bozianu Marioara Brăiloiu Speranța	agrotehnică fizică, electrotehnica l. rusă	1976 - 77 1969 - 70 1951 - 52
Brie Traian , abs. UT - fizică-chimie, 1963 Buha Ana născ. la 15 iunie 1946 în Șeitin, abs. IP3T, 1968	fizică, chimie, pregătire tehnică - productivă, agricultura agricultura	1971 - 78 1968 - 69
Burlea Veronica Dr. Bușui Elena	științe biologice l. rusă	1966 - 67 1976 - 77
Buta Burtéc Cornelia născ. la 11 sept. 1942, Iscroni, Hunedoara, UB franceză-română 1972 Butunoi Eleonora	l. franceză l. română, educație cetățenească fizică	1972 - 73 1974 - 75 1970 - 74
Cartiș născ. Bozian Mărioara , născ. la 2 ian. 1946 în Semic, UT - fizică, 1969	fizică	
Cel Mare născ. Ispravnic Antonela la 25 sept. 1920 în Macea, Școala Normală Sibiu, 1941, învățătoare Chepeșian Ioan născ. la 16 noi. 1910 în Pecica, abs. Școala Normală Arad, 1929, învățător	l. franceză, istorie, matematică, fizică, științe naturale, geografie, desen, cunoștințe tehnice și lucrări aplicative l. română, muzică, agricultura	1953 - 71 1951 - 71
Chevereșan Felicia născ. în 26 febr. 1943 la Pecica, abs. IP3T - matematică, 1966	matematică	1977 - 78
Constanda Hermina născ. la 4 noi. 1940 în Ususău, jud. Arad, abs. IP3T - matematică-fizică, 1962	matematică	1962 - 63
Costan Emil	l. franceză	1967 - 68
Curta Dorina	l. franceză	1971 - 72
Daian Bucur Damian Maria	psihologie l. rusă, desen	1961 - 62 1954 - 56
Damian Virgil născ. la 7 iulie 1932 în Comorăște, abs. Șc Ped. - 1951, IP3T - Șt. Naturale și agricole - 1965	științe naturale, științe biologice, cunoștințe despre natură și om, geografie, studiul mașinilor, agricultura, cultură tehnică, îndeletniciri practice	1957 - 78
David Viorica Dragoș Felicia	l. română, l. franceză l. română	1969 - 70 1957 - 58
Dungan Eugen născ. la 17 febr. 1943, Steidorfanina, Oravița, abs. IP3T - matematică, 1966	matematică, educație fizică	1969 - 71

Gombos (născ. Făgean) Anica născ. la 14 sept. 1941 în Pecica, abs. Șc. Ped - învățător - 1959	I. română, istorie, geografie, educație fizică, agricultura	1959 - 64
Farcaș Ionel născ. la 14 ian. 1943 în Birchiș jud. Arad, IP3T, istorie-geografie 1968	istorie, geografie, educație cetățenească	1969 - 70
Faur Aurel născ. la 27 febr. 1909 în Magyarcsanak, Ungaria, abs. Șc. Normală de învățători, confesională ort. română Arad, 1927	istorie, științe naturale, desen, îndeletniciri practice, matematică, constituție, geografie, agricultura	1952 - 61
Faur Ioan	matematică	1960 - 61
Gasser născ. Imbroane Georgeta la 5 sept. 1950 în Ineu, UBBC, geografie - 1974	geografie	1976 - 77
Gavază născ. Zamfir Ecaterina la 25 noi. 1942 în Iași, abs. Univ Al. I. Cuza - Iași, istorie universală - 1965	istorie, geografie, educație cetățenească, îndeletniciri practice, filozofie și socialism științific, economie politică, cunoștințe social - politice, cunoștințe economice	1966 - 78
George Minerva	chimie, științe naturale	1953 - 55
Ghebeleş Marius	chimie	1956 - 57
Gherse Dumitru	I. română	1951 - 57
Glovac Gheorghe	științe naturale	1955 - 56
Gulácsi Zoltán	muzică	1973 - 74
Guran Magdalena	fizică, chimie, constituție, muzică	1951 - 53
Hablea Stela	I. rusă	1956 - 57
Halic Florica născ. la 12 oct. 1932 în Cicir, abs. UT matematică-fizică - 1956	matematică, fizică, desen, astronomie	1956 - 63
Hedeșan Ioan născ. la 27 aug. 1927 în Pecica, abs. Șc. Normală de învățători - 1947, IP3T - lb. și lit. română - 1965	științe naturale, pregătire tehnică - productivă, I. română, desen, I. latină, educație cetățenească	1952 - 53
Horă Octavia	matematică, astronomie, fizică	1963 - 64
Igna Hermina	matematică	1963 - 64
Imbroane Georgeta	geografie	1975 - 76
Ioanovici Paraschiva maistru	pregătire tehnică - productivă, cunoștințe tehnice și lucrări aplicative, agricultura, activitate tehnică productivă	1972 - 78
Ionuș născ. Mangău Tatiana născ. la 24 oct. 1941 în Poeni-Huedin, abs. UBBC, lb. și lit. română - 1964	I. română, I. latină, I. franceză	1964 - 68
Jebeleanu Minodora Lucia Marina născ. la 2 mai 1940 în Timișoara, abs. IP5T, română-germană - 1962	I. română	1962 - 64
Jurcă născ. Hussu Claudia Rodica născ. la 10 oct 1942 în Hideaga-Maramureș, abs. UBBC lb. și lit. română-franceză	I. franceză	1973 - 76

Lazăr Aurel	istorie, geografie, educație cetățenească	1961 - 65
Lelik Ștefan	l. latină, l. franceză	1957 - 58
Lincă Maria născ. la 8 iunie 1947 în Arad, abs. UT lb. și lit. română - 1971	l. română	1974 - 75
Lucian Viorel Ion , născ. la 7 aug. 1934 în Arad, abs. UBBC istorie-filozofie - 1964	istorie, geografie	1964 - 68
Măcean născ. Handa Ilca născ. la 22 mart. 1950 în Rieni-Bihor, abs. UT lb. și lit. română - franceză - 1974	l. franceză	1977 - 78
Măcinic Lidia	chimie, fizică	1975 - 77
Maftel Aurel	geografie, științe naturale, cerc plastic	1951 - 54
Manea Nicolae	educație fizică	1952 - 54
Manghera Vasile	istorie, educație fizică, desen, îndeletniciri practice	1951 - 52
Manolescu Margareta	matematică, astronomie, fizică	1966 - 68
Martin Aurel	istorie, l. franceză	1955 - 57
Mauc căs. Enescu Elena-Lucreția , n. 1945 - Timișoara, abs. Univ. Tim lb. lit română, prof. 1969	l. română, l. franceză	1968 - 69
Medeleanu Horia	istorie	1959 - 60
Mendel Laurian	l. rusă	1957 - 63
Miculiț născ. Gagoș Maria născ. la 3 febr. 1942 în Hănești-Suceava, abs. IP3 Iași, rusă-germană - 1963	l. rusă	1975 - 78
Moholea Gheorghe ing.	bazele creșterii animalelor	1976 - 78
Moldovan Porfirie	matematică, fizică	1957 - 66
Munăreanț Ioan ing	mecanizarea agriculturii și circulația rutieră, tehnologia materialelor, rezistența materialelor	1977 - 78
Muscan Viorel	l. latină, l. franceză	1957 - 58
Oros Corneliu Lucian născ. la 22 iun. 1941 în Benești-Brașov, abs. Inst. de Cultură Fizică, 1964	educație fizică	1964 - 65
Ossian Claudia	l. franceză	1971 - 72
Păiușan Valeria născ. la 24 apr 1943 în Comlăuș, abs. IP3 Cluj Șt. naturale	științe biologice, agricultura	1974 - 76
Pârvu Florin născ. la 14 apr. 1930 în Șepreș, abs. U "Victor Babeș" Cluj, geografie-geologie - 1957	geografie	1957 - 75
Pârvu Maria	l. română, l. rusă, l. franceză	1969 - 70
Pașca Silvia	muzică	1976 - 77
Paulik Ioan Andrei născ. la 2 febr. 1947 în Arad, abs. Cons. de Muzică Gh. Dima - Cluj - 1970	muzică	1974 - 77
Pecican născ. Ardeleanu Maria născ. la 30 iun. 1941 în Baia-Mare, abs. UT matematică-mecanică - 1969	matematică, fizică	1973 - 74

Peșilă Matei	matematică, fizică, desen	1955 - 67
Peter - Luca Mărioara	educație cetățenească	1974 - 75
Petescu Doru	l. română, agricultura, educație cetățenească	1965 - 78
Petran Traian maistru născ. 4 oct. 1936 în Pecica, abs. Școala medie tehnică Arad - 1956	studiul mașinilor, desen	1962 - 65
Petruț Eugenia	istorie	1965 - 66
Pintea Emil	l. română, agricultura	1965 - 66
Ploae Silvia	l. rusă	1951 - 52
Popa Traian născut la 25 mart. 1892 în Aieșdea-Alba, abs. fac. de litere și filologie, Budapesta, 1918	l. română, l. latină	1956 - 61
Popoțiu născ. Gheorghe Didina născ. la 15 noi. 1941 în Pecica, abs. IP3T 1970, Inst. Ed. Fiz. și Sport București, 1978, handbal	educație fizică	1968 - 78
Popoțiu Mircea Romulus născ. la 4 iul 1933 în Pecica, abs. Șc. Ped. Arad, 1952 și IP3 București, ed. fiz. - 1964	educație fizică, geografie	1954 - 78
Pută Octavian născ. la 3 sept. 1941 în Pecica, abs. UT - matematică-fizică - 1965	matematică, astronomie, fizică, educație cetățenească	1968 - 78
Rachici Budimir	matematică, fizică, studiul mașinilor, desen	1958 - 61
Rado Agneta	l. franceză	1962 - 64
Raicovici Arcadie născ. la 13 noi. Pecica în 1928, abs. Șc. Ped. 1951, UBBC - științe naturale - 1958	științe naturale, chimie, științe biologice, cunoștința despre natură și om, agricultura, geografie, geologie, cunoștințe tehnice și lucrări aplicative, cultură tehnică, l. franceză, matematică, psihologie	1956 - 78
Raicovici născ. Nichita Victoria Tamara născ. la 27 aug. 1934, Cetatea Albă - Basarabia, abs. U. "V. Babeș" Cluj - chimie, 1957	chimie, științe naturale, agricultura, geografie, științe biologice	1958 - 78
Rancu Ioan născ. la 30 iul. 1913 în Semlac, abs. Școala Normală, 1932, curs calificare 2 ani, mat-fiz V-VII Inst. de Perf. Cadr. Did. Tim, 1959	matematică, desen, geografie	1951 - 75
Roșu Silvia	științe naturale, științe biologice, agricultura	1965 - 68
Rusu Gheorghe ing.	mecanizarea agriculturii și circulația rutieră, tehnologia materialelor	1976 - 77
Ruzsicska Ecaterina	l. rusă	1974 - 76
Săbău Florica	l. franceză	1958 - 67

Sabin Lucian	istorie	1964 - 65
Sălăjanu Diana Maria născută la 6 mai 1944 în Lipănești-Ploiești, abs. UT germană-română 1966	l. franceză	1970 - 71
Sandity Cristina născ. la 2 iul 1940 în Arad, abs. UT, matematică- mecanică - 1964	matematică, fizică	1964 - 66
Sânta Miklós născ. la 1 apr. 1943 în Târgu-Mureș, abs. UT matematică- mecanică - 1966	fizică, matematică	1967 - 75
Șchiopu Atanasie născ. la 25 apr. 1922 în Pecica, abs. Institutul de Artă Timișoara - 1950, profesor, muzicologie și folclor	muzică, agricultura, studiul mașinilor	1957 - 73
Seman Lucian Ioan născ. la 10 dec. 1943 în Butin, abs. IP3T, desen - 1964	desen, educație cetățenească, desen tehnic	1964 - 78
Șiclovan Romulus născ. la 27 sept. 1924 în Pecica, abs. Univ. "V. Babeș" Cluj, pedagogie- psihologie - 1949	l. română, educație cetățenească, psihologie, științe naturale	1967 - 78
Sicora născ. Negrilă Paula Luxa născ. la 8 apr. 1947 în Salonta, abs. UT franceză-română - 1976	l. franceză	1976 - 77
Slovac Gheorghe	l. rusă, chimie	1952 - 56
Stacanov Nicolae	l. rusă	1952 - 56
Suciu Dimitrie	l. rusă, l. franceză	1956 - 57
Surány născ. Tamajdan Felicia născ. la 20 iul 1944 în Pecica, abs. IP3T - șt. naturale și agricole - 1965	științe naturale, științe biologice, agricultura, îndeletniciri practice, cunoștința despre natură și om, pregătire tehnică - productivă, agrotehnică	1968 - 78
Telbis Gheorghe născ. la 31 mart. în 1940, Beșenova Veche - Timiș, abs. UT 1962 lb. rusă, 1962	l. rusă, l. română, geografie, l. franceză, educație fizică	1963 - 75
Terțan Traian	studiul mașinilor	1964 - 65
Timiș Radu	chimie	1974 - 75
Toderaș Viorica	l. franceză	1959 - 62
Tomuș Aurora	matematică, astronomie, fizică	1964 - 68
Tomuș Mircea născ- la 30 mart. 1938 în Aninoasa, abs. IP "M. Gorki", Buc - lb. și lit. rusă - 1958, UT 1972 - lb. și lit. română	conomie politică, educație cetățenească, filozofie și socialism științific, geografie, istoria literaturii universale, l. rusă, l. română	1964 - 74
Truțan Silvia	științe naturale, agricultura	1963 - 66
Vârtaciu Florica	matematică	1951 - 52
Vârtaciu Florica	educație fizică, matematică, îndeletniciri practice, geografie, desen, științe naturale, l. română	1951 - 60

Vârtaciu Francisc	istorie, economie politică	1957 - 61
Vârzaru Cecilia	l. franceză	1968 - 69
Vasilovici Georgeta	l. română	1961 - 62
Zavoda Georgeta	agricultura	1967 - 69
Zavoda Mihai născ. la 22 noi. 1938 în Pecica, abs. Sc. Ped. Mixtă Arad - 1957	educație fizică, muzică,	1965 - 78
Zbora născ. Teretean Olimpia la 6 dec. 1942 în Pecica, abs. UBBC - istorie univarsală, 1965	istorie	1968 - 69
Zorici Cornel	l. franceză	1965 - 66

Gheorghe Lazăr

Gheorghe Lazăr a fost o personalitate complexă, un revoluționar, în anumite situații chiar un rebel, minoritar la Cluj printre maghiari și la Viena printre austrieci, talentat pedagog, om de cultură, modest și lucrător. El s-a dăruit altora, înfruntând opoziția acelorora, fie chiar superiori, care au gândit și lucrat doar pentru interesele lor.

Rezultatele obținute au confirmat ținuta profesională și morală a acestui intelectual român.

În 1799, la douăzeci de ani a plecat la Cluj ca să învețe într-un liceu piarist, un ordin romano-catolic de călugări-dascăli. La piariști disciplinele se predau în maghiară, germană, latină și greacă. Probabil, aici, a avut primul contact cu ideile care promovau predarea disciplinelor școlare în limba maternă, idei care i-au marcat viața și opera.

După doi ani s-a înscris la liceul catolic din Sibiu, pentru un an, ca după aceea să se reîntoarcă la liceul piarist din Cluj, pentru încă patru ani. În acești ani a devenit inginer, excelând în chimie și mineralogie. Terminând clasele filosofice, s-a înscris la Academia de Drept din Cluj.

În 1806 a cerut și a primit o bursă de la Episcopia ortodoxă din Sibiu pentru a studia teologia la Viena, și s-a dus în capitala imperiului, care era ocupată de trupele lui Napoleon.

Din primăvara anului 1806 până în 1811 a parcurs de mai multe ori drumul Avrig – Sibiu – Viena și retur. Este posibil că a trecut și prin Arad, prilej cu care a putut fi și în apropierea locului în care s-a ridicat monumentul din fața

clădirii Grupului Școlar “Gheorghe Lazăr” din Pecica.

Bustul lui Gheorghe Lazăr în Pecica, realizat din bronz, a fost dezvelit la 23 aprilie 2001 și poate fi un motiv în plus pentru cei care îl văd, să se întrebe de personalitatea lui.

Gheorghe Lazăr, fără să fi absolvit teologia, s-a întors din Viena la Sibiu cu traducerile în limba română ale unor cărți considerate valoroase. A devenit profesor la Seminarul Ortodox din Sibiu, dar a fost lăsat să lucreze doar 5 ani, din cauză că era foarte legat de poporul din care s-a tras, dar și pentru că s-a opus practicilor ierarhilor bisericești.

Gheorghe Lazăr avea cunoștințe științifice superioare, a scris dar a și tradus cărți folosite în activitatea didactică proprie. Era adept al ideilor revoluționarilor francezi. A cunoscut limbile: germană, franceză, latină, greacă și maghiară. A fost convins ferm de eficiența și importanța învățământului în limba maternă, concept larg răspândit deja în Europa umblată de el. În 1816 s-a dus la București, și a reușit înființarea primei școli locale medii cu limba de predare română, pe lângă celelalte școli cu limba de predare greacă.

În școala înființată de Gheorghe Lazăr, numită “Sfântul Sava”, s-a predat după manuale scrise sau traduse de Gheorghe Lazăr. El a beneficiat de simpatia, sprijinul și admirația celor care l-au înconjurat.

Inginerii pregătiți de el, absolvenți ai școlii “Sfântul Sava”, au demonstrat că, deși învățau în limba maternă, aveau cunoștințe și deprinderi ingineresti la nivelul specialiștilor germani, la care apelau aristocrații localnici.

Gheorghe Lazăr a participat la răscola condusă de Tudor Vladimirescu, fiind adept al ideilor revoluționare.

După moartea lui Tudor Vladimirescu, datorită atitudinii ostile a marii aristocrații dar și stării sănătății proprii, profesorul Gheorghe Lazăr a trebuit să părăsească Bucureștiul.

Conform procesului-verbal vama s-a întors la Avrig cu trei sute de cărți și manuscrise din domeniul filosofiei, istoriei, matematicii, chimiei, ingineriei, literaturii, economiei, dreptului, medicinei, geografiei, religiei și chiar al științei militare.

Viața i-a fost marcată de tinerii care i-au fost colegi dar și de locurile și obiceiurile unde a studiat sau profesat: pe lângă români, sași în Avrig, Sibiu și Brașov, unguri în Cluj, austrieci în Viena, sârbi în Carlovitz, greci și turci în București.

Profesorul Gheorghe Lazăr a fost creatorul terminologiei matematice în limba română. A scris și tradus mai multe cărți de matematică, filozofie, gramatică și geografie. Avea o gândire clară, un spirit pedagogic novator. A fost perseverent și curajos. A luptat pentru folosirea limbii române în toate

domeniile vieții sociale și științifice. A fost adeptul desăvârșit al învățământului în limba maternă la toate nivelurile. Fînd conștient că îndeplinește misiunea istorică de luminare a poporului din care s-a tras. Bucureșteni l-au botezat „neamțul”, un „om înalt, uscățâv, cu favorite, îmbrăcat ungurește”.

În patruzeci și patru de ani și trei luni de viață, Gheorghe Lazăr a realizat o carieră cu o traiectorie închisă. A pornit și a sfârșit în Avrig, în casa în care a văzut pentru prima oară lumina soarelui.

Bustul lui Gheorghe Lazăr s-a realizat din banii contribuabililor pecicani, deci este rezultatul muncii lor, dar și al democrației pecicane postdecembriste. Este un rezultat al autonomiei și puterii locale, noțiuni care coincid întrutotul cu spiritualitatea profesorului Gheorghe Lazăr.

Printre inițiatorii proiectului, precum și cei care au făcut ceva pentru realizarea lui îi reținem pe:

- primarii Viorel Iobb, Ioan Munăreanț și Iustin Cionca;
- consilierii locali din perioada 1992-2001;
- profesorii directori și directori adjuncți ai Liceului și Grupului Școlar „Gheorghe Lazăr” din Pecica: Traian Brie, Elisabeta Andronie respectiv Alin Sfăt și Constantin Bila.

Realizatorul bustului din bronz al profesorului Gheorghe Lazăr a fost sculptorul arădean Mihai Păcurar.

prof. **Nagy István**

Școala din Peșca și învățătorii mei buni

Motto:

Dacă m-aș mai naște odată în viață
Tot dascăl m-aș face.

Au trecut mai bine de optzeci de ani, de când eu, împlinind vârsta de șase ani la 1 septembrie 1891, am fost adus de bunul meu tată la Școala mică, unde la clasele mici era învățător Ioan Eftici, sârb de origine și căsătorit cu sârboaică.

...

Tavanul avea grinzile aparente, iar scândurile aparente, ca la casele țărănești. Grinda mare, care susținea tavanul era făcută dintr-un brad puternic, având lungimea întregului edificiu și era fixată în podul casei, iar grinzele se ficsau da grindă cu șuruburi solide de fier.

Fiecare sală da clasă avea întinse pe pereți, atârdate în cuie: Tabele da citire, scrise cu litere mari, cu litere **de mână** și **de tipar**, pe care se învăța cititul în cor, cei din școala mică.

Clasele mici aveau și o mașină de socotit. Fiecare elev avea o tăbliță și un “griflu” (stil de piatră), o “tecă” = caiet și “pleivas” = creion, pană (peniță de scris), o sticlucă cu “tintă” (cerneală). Într-un colț al clasei se afla o tablă neagră, mare, pe care pe o parte se fac socoteli, iar pe alta sa scrie cu cretă albă.

În școala mare, pe pereți se află harta județului, a țării și a continentelor.

Se mai afla și Tabloul măsurilor metrice, și alte tablouri.

Petre Ugliș Delapecica